


**Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького**

Природничо-географічний факультет

Кафедра історії та археології

**ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ
КАФЕДРИ**

Завідувач кафедри

 Л. І. Полякова

(протокол № 1 від 30. 08. 2021 р.)

РОБОЧА ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Методологія історичних досліджень»

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Спеціальність: 032 Історія та археологія

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

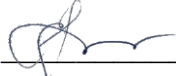
Освітня програма: освітньо-наукова програма «Історія та археологія»

Запоріжжя, 2022

Розробники:

Ситник О. М. – професор кафедри історії та археології, доктор історичних наук, професор.

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-наукової програми  д.і.н., проф. О.М. Ситник

1. Опис освітнього компоненту

Найменування показників	Рівень вищої освіти галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Рівень вищої освіти: доктор філософії, Галузь знань: 03 "Гуманітарні науки" Спеціальність: 032 «Історія та археологія». Освітньо-наукова програма Історія та археологія	Нормативна	
Блоків – 2 у тому числі: курсова робота – навчальна практика –		Рік підготовки:	
		I	
		Семестр	
		2	
		Лекції	
		20 год.	
Загальна кількість годин – 120		Практичні, семінарські	
		20 год.	
		Лабораторні	
		—	—
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 семестр: 8		Навчальна практика	
		—	—
	Самостійна робота		
	80 год.		
	Вид контролю: екзамен		

2. Мета навчальної дисципліни

Місце дисципліни у освітній програмі – обов'язкова навчальна дисципліна.

Мета. Мета викладання навчальної дисципліни полягає в тому, щоб засвоїти необхідні компетенції курсу «Методологія історичних досліджень» та опанувати необхідними для майбутнього фахівця навичками щодо методології історичних досліджень й вміння використовувати це в науково-дослідницькій роботі.

Завданнями курсу є засвоєння необхідних для майбутнього спеціаліста обсягу й рівня знань, щодо:

- формування знань і вмінь з методології наукових досліджень в галузі;
- осмислення процесу наукового дослідження;
- вивчення методів і техніки наукових досліджень у галузі;
- з'ясування законів і закономірностей в історії.

Перелік компетентностей, які набуваються під час опанування дисципліною:

1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі історії, археології та інших історичних дисциплін; володіння методологією наукової та науково-педагогічної діяльності, проведення самостійного наукового дослідження у сфері своєї професійно-наукової діяльності, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

2. Загальні компетентності:

ЗК 1. Володіння системним науковим світоглядом, вміння застосовувати відповідні навички у своєї професійної діяльності;

ЗК 2. Здатність до розробки та реалізації всього послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження;

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 4. Здатність до створення та розвитку нових наукових ідей та використання їх у своїй наукових дослідженнях;

ЗК 5. Знання відповідних стандартів для проведення наукової та педагогічної діяльності.

3. Фахові компетентності:

ФК 8. Здатність правильного використання методологічних основ наукового дослідження в галузі історичної науки та освіти;

ФК 10. Здатність до професійної участі за фахом у виконанні науково-дослідних програм, грантових проектів.

3. Заплановані результати навчання:

Програмні результати навчання (ПРН)

РН 1. Знання основних філософських концепцій та історичної методології, які можна використовувати в своїх наукових дослідженнях;

РН 2. Знання основ наукової розробки та виконання інноваційно-дослідницького завдання;

РН 4. Знання всього комплексу наукової термінології за фахом своєї історичної освіти;

РН 5. Знання теоретичних і практичних проблем сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю;

РН 8. Здатність володіння навичками вибору методів і засобів вирішення завдань наукового дослідження;

РН 15. Професійна участь за своїм фахом у виконанні науково-дослідних програмах, грантах, проектах тощо.

4. Критерії оцінювання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення дисципліни.

Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до положення № 345 від 28.10.2019 р. «Про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького».

Основним видом контролю знань, умінь, навичок та способів їх застосування є поточний контроль, для якого використовується національна шкала «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» з відповідними до неї балами «5», «4», «3», «2». Ці бали виставляються за кожне семінарське заняття в академічний журнал. Завдання, що винесені для самостійного опрацювання студентами, оцінюються як частина теми семінарського заняття.

Критерії оцінювання діяльності студентів на семінарських заняттях, виконання завдань самостійного опрацювання наведені у таблиці:

Бали	Критерії
5	Студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові/тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.

4	<p>Студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових/тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p>
3	<p>Студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p>
2	<p>Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки</p>

За семестр з курсу дисципліни проводяться дві періодичні контрольні роботи (ПКР), результати яких є складовою результатів періодичних контролів першого (ПК1) та другого (ПК2). Результати кожного періодичного контролю (ПК1; ПК2) є сумою поточного контролю (П) і періодичної контрольної роботи (ПКР): $ПК1 = П + ПКР$; $ПК2 = П + ПКР$. Максимальна кількість балів за кожний періодичний контроль (ПК1; ПК2) складає 50 балів.

Максимальна кількість балів за періодичну контрольну роботу (ПКР) становить 60% від максимальної кількості балів за кожний періодичний контроль (ПК1; ПК2), тобто 30 балів. А 40% балів, тобто решта балів кожного періодичного контролю, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів.

Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{ср}$) за діяльність здобувача вищої освіти на всіх заняттях, що входять в число певної контрольної точки.

Здобувач вищої освіти має право на підвищення результату тільки однієї періодичної контрольної роботи (ПКР) протягом тижня або двох (залежить від розкладу) після його складання.

Підсумкова оцінка (ПО) за семестр складається з суми балів за періодичні контролі (ПК1; ПК2): $ПО = ПК1 + ПК2$. Максимальна сума підсумкової оцінки дорівнює 100 балам.

Підсумковим контролем є залік, який виставляється на основі підсумкової оцінки.

Співвідношення балів національної оцінної, ECTS і 100 – бальної оцінної шкали таке:

Оцінка за національною шкалою	Оцінка ЄКТС	Мінімальний бал для отримання позитивної оцінки – 60, максимальний – 100
Зараховано	А	90-100
	В	82-89

	C	74-81
	D	64-73
	E	60-63
Незадовільно	FX	35-59
	F	1-34

Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття є підставою для недопущення здобувача вищої освіти до підсумкового контролю як такого, що не виконав навчальний план.

5. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є залік, стандартизовані тести, реферати, студентські презентації та виступи на семінарських заняттях.

6. Програма навчальної дисципліни

БЛОК I. Основні засади методології історичного дослідження

Тема 1. Поняття та принципи методології наукового дослідження

Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення. Поняття про методологію досліджень, види та функції наукових досліджень. Методи та техніка наукових досліджень. Предмет науково-історичного дослідження. Наукові принципи в історичному дослідженні. Завдання курсу «Методологія історичного дослідження». Основні методи та принципи дисертаційного дослідження.

Тема 2. Основні теорії історичного процесу

Середньовічна християнська теорія історії. Теорія історичного процесу Августина Блаженного. Теорія томізму Томи Аквінського. Ідея циклічного розвитку суспільства Дж. Віко та Й. Г. Гердера Закон суспільного прогресу.

Методологія О. Шпенглер. Цивілізаційний концепт Дж. Віко. Й. Г. Гердер та становленні принципів історизму. Принцип історизму Л. Ранке. Концептуальні підходи марксистів.

Тема 3. Методологія позитивізму в галузі історичної науки і джерелознавства

Позитивізм: сутність та еволюція. Позитивізм в історичній науці. Позитивізм в джерелознавстві. Історична альтернатива. Випадковість в історії. Необхідність в історії. Концепція «критичного раціоналізму» К. Поппера.

БЛОК II. Специфіка теорії та методики історичного дослідження

Тема 4. Становлення провідних теорій методології історичного дослідження в новітній час

Ідея історії Р. Дж. Коллінгвуд. Специфіка історичного пізнання Р. Коллінгвуда. «Нова історична наука Школи Анналів. Теорії Школи Анналів. Методологічне обґрунтування М. Блоком поняття історичного часу. Комплексна методологія історичного дослідження Л. Февра. Методологія глобальної історії Фернана Броделя. Цивілізаційна методологія О. Шпенглера. Цивілізаційний концепт А. Тойнбі.

Тема 5. Загальнотеоретичні принципи та методологічні засади історичного дослідження

Засадничі принципи методології історичного дослідження. Методологічний вимір мультикультуралізму та глобалізації. Підґрунтя історичного процесу. Методологічний принцип історизму.

Тема 6. Теорії націй і націоналізму в XX ст.

Характер теорій націй і націоналізму в XX ст. Модерністська («інструменталістська») концепція. Концепція «примордіалістів». Теорія

націоналізму Е. Д. Сміта. Теорія Б. Андерсона. «Уявні спільноти» Б. Андерсона. Трактатування Б. Андерсеном походження націоналізму. Поняття символів і пам'яті нації. Трактатування Г. Коном нації як «історичного і політичного концепту». Проекція теорій націоналізму на українське підґрунтя

7. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с.р.		л	п	лаб	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
БЛОК I. Основи методології наукового історичного дослідження												
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Поняття та принципи методології наукового дослідження	20	2	2			16						
Тема 2. Основні теорії історичного процесу	20	4	4			12						
Тема 3. Методологія позитивізму в галузі історичної науки і джерелознавства	20	4	4			12						
Разом за змістовим	60	10	10			40						

модулем 1												
БЛОК II. Специфіка методики історичного дослідження												
Змістовий модуль 2.												
Тема 4. Становлення провідних теорій методології історичного дослідження в новітній час	20	4	4			12						
Тема 5. Загальнотеоретичні принципи та методологічні підходи історичного дослідження	20	4	4			12						
Тема 6. Теорії націй і націоналізму в ХХ ст.	20	2	2			16						
Разом за змістовим модулем 2	60	10	10			40						
Усього годин	120	20	20			80						

8. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми лекції та питання, що розглядаються	Кількість годин
1	Тема 1. Поняття та принципи методології наукового дослідження 1. Процес наукового дослідження, його характеристика та	4

	<p>етапи проведення</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Поняття про методологію досліджень, види та функції наукових досліджень 3. Методи та техніка наукових досліджень 4. Предмет науково-історичного дослідження 5. Наукові принципи в історичному дослідженні 	
2	<p>Тема 2. Основні теорії історичного процесу</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Середньовічна християнська теорія історії 2. Закон суспільного прогресу. Дж. Віко. Й. Г. Гердер. Принцип історизму Л. Ранке 3. Концепція марксизму 	4
3	<p>Тема 3. Методологія позитивізму в галузі історичної науки і джерелознавства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Позитивізм: сутність та еволюція 2. Позитивізм в історичній науці 3. Позитивізм в джерелознавстві 	2
4	<p>Тема 4. Становлення провідних теорій методології історичного дослідження в новітній час</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ідея історії Р. Дж. Коллінгвуд 2. Теорії Школи Анналів 3. Цивілізаційний підхід до історії (О. Шпенглер і А. Тойнбі) 4. Історична антропологія 	4
5	<p>Тема 5. Загальнотеоретичні принципи та методологічні підходи історичного дослідження</p>	4

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Засадничі принципи методології історичного дослідження 2. Методологічний вимір мультикультуралізму та глобалізації 3. Підґрунтя історичного процесу 4. Обґрунтування методологічного принципу історизму 	
6	<p>Тема 6. Теорії націй і націоналізму в ХХ ст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характер теорій націй і націоналізму в ХХ ст. 2. Модерністська («інструменталістська») концепція 3. Концепція «примордіалістів» 4. Теорія націоналізму Е. Д. Сміта 5. Проекція теорій націоналізму на українське підґрунтя 	2
	Всього	20

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми та питання, що вивчаються	Форми контролю	Кількість годин
1.	Тема 1. Поняття та принципи методології наукового дослідження	Поточний	2

	<p>1. Користуючись науково-методичною літературою, підготувати доповіді за темами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Процес наукового дослідження, його характеристика та етапи проведення - Поняття про методологію досліджень, види та функції наукових досліджень - Методи та техніка наукових досліджень - Предмет науково-історичного дослідження <p>2. На підставі аналізу науково-методичної літератури визначити основні принципи історичного дослідження</p>		
2.	<p>Тема 2. Основні теорії історичного процесу</p> <p>1. Користуючись науково-методичною літературою, підготувати доповіді за темами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Середньовічна християнська теорія історії - Закон суспільного прогресу. Дж. Віко. Й. Г. Гердер - Принцип історизму Л. Ранке - Концепція марксизму <p>2. На підставі аналізу доповідей записати значення теорій історичного процесу в методології наукового дослідження</p>	Поточний	4
3.	<p>Тема 3. Методологія позитивізму в галузі історичної науки і джерелознавства</p> <p>1. Користуючись науково-методичною літературою, підготувати доповіді за темами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Позитивізм: сутність та еволюція - Позитивізм в історичній науці - Позитивізм в джерелознавстві 	Поточний	4

	2. На підставі аналізу доповідей записати роль в позитивізму методології наукового дослідження		
4.	<p>Тема 4. Становлення провідних теорій методології історичного дослідження в новітній час</p> <p>1. Користуючись науково-методичною літературою, підготувати доповіді за темами:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ідея історії Р. Дж. Коллінгвуд - Теорії Школи Анналів - Цивілізаційни підхід до історії (О. Шпенглер і А. Тойнбі) - Історична антропологія <p>2. На підставі аналізу доповідей записати значення провідних теорій методології історичного дослідження (новітній час)</p>	Поточний	4
5.	<p>Тема 5. Загальнотеоретичні принципи та методологічні засади історичного дослідження</p> <p>1. Користуючись літературою, проаналізувати засадничі принципи методології історичного дослідження</p> <p>2. На підставі аналізу доповідей визначити методологічний вимір мультикультуралізму та глобалізації</p> <p>3. Користуючись науково-методичною літературою, проаналізувати підґрунтя історичного процесу</p> <p>4. На підставі аналізу науково-методичної літератури обґрунтувати методологічний принцип історизму</p>	Поточний	4
6.	Тема 6. Теорії націй і націоналізму в ХХ ст.	Періодичний	2

	<p>1. Користуючись літературою, охарактеризувати теорії націй і націоналізму періоду ХХ ст. під кутом методології наукового дослідження</p> <p>2. На підставі аналізу доповідей записати модерністську («інструменталістську») концепцію</p> <p>3. Користуючись науково-методичною літературою, проаналізувати концепція «примордіалістів»</p> <p>4. На підставі аналізу доповідей записати теорію націоналізму Е. Д. Сміта</p> <p>5. На підставі аналізу науково-методичної літератури визначити проекцію теорій націоналізму на українське підгрунтя</p>		
	Всього		20

10. Самостійна робота

Теми для самостійного опрацювання

№ з/п	Теми і перелік питань що внесені на самостійне вивчення
	2 семестр
1.	<p>Тема 1. Поняття та принципи методології наукового дослідження</p> <p>1. Охарактеризуйте основне завдання курсу «Методологія історичного дослідження»</p> <p>2. Проаналізуйте основні методи та принципи Вашої дисертації</p> <p>3. Визначіть наукові принципи в історичному дослідженні</p>
2.	<p>Тема 2. Основні теорії історичного процесу</p> <p>1. Охарактеризуйте теорію історичного процесу Августина Блаженного</p>

	<p>2. Проаналізуйте теорію томізму Томи Аквінського</p> <p>3. Охарактеризуйте теорії Дж. Віко та Й. Г. Гердера</p>
3.	<p>Тема 3. Методологія позитивізму в галузі історичної науки і джерелознавства</p> <p>1. Охарактеризуйте сутність та еволюцію позитивізму</p> <p>2. Проаналізуйте явище позитивізму в історичній науці</p> <p>3. Охарактеризуйте позитивізм в джерелознавстві</p>
4.	<p>Тема 4. Становлення провідних теорій методології історичного дослідження в новітній час</p> <p>1. Охарактеризуйте теорію історії Р. Дж. Коллінгвуда</p> <p>2. Проаналізуйте теорії Школи Анналів</p> <p>3. Охарактеризуйте теорію історії О. Шпенглера</p> <p>4. Проаналізуйте теорію історії А. Тойнбі</p>
5.	<p>Тема 5. Загальнотеоретичні принципи та методологічні засади історичного дослідження</p> <p>1. Охарактеризуйте принципи методології історичного дослідження</p> <p>2. Проаналізуйте методологічний вимір мультикультуралізму та глобалізації</p> <p>3. Охарактеризуйте підгрунття історичного процесу</p> <p>4. Обґрунтуйте методологічний принцип історизму</p>
6.	<p>Тема 6. Теорії націй і націоналізму в ХХ ст.</p> <p>1. Охарактеризуйте провідні теорії націй і націоналізму ХХ ст.</p> <p>2. Проаналізуйте теорію Б. Андерсона</p> <p>3. Охарактеризуйте теорію націоналізму Г. Кона</p>

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань: рефератів, есе, презентацій, які запропоновані для самостійного виконання здобувачами вищої освіти

1. «Нова археологія» Д. Кларка
2. Основні методи теоретичної археології
3. Геоморфологія та культурний шар в археології
4. Особливості археологічних культур
5. Особливості скіфо-сарматських культур
6. Моделювання в археологічних дослідженнях

11. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і контролю виконання завдань самостійної роботи (рефератів, есе, презентацій). Методи проведення поточного контролю: усний, письмовий, тестовий контроль.

Періодичний контроль здійснюється під час першої та другої контрольних точок відбувається із використанням письмового контролю (контрольна робота).

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку із використанням усного контролю.

12. Рекомендована література

Основна література:

1. Бойченко І. В., Бойченко М. І. Філософія історії: предмет, напрямки, детерміністські та ігрові концепції. К.: ЦГО, 1995. 60 с.
2. Добронравова І. С., Сидоренко Л. І. Філософія та методологія науки. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 223 с.
3. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. Львів: Львівський державний університет ім. Ів. Франка, 1999. 226 с.

4. Ковальчук В., Моїсєєв Л. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / Під наук. ред. В. О. Дроздова; М-во науки і освіти України, Акад. пед. наук України, Південний наук. центр АПН України. 3-є вид. перероб. і доп. Київ: ВД "Професіонал", 2005. 238 с.

5. Крушельницька О. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2003. 189 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

6. Аквінський Т. Коментарі до Арістотелевої «Політики» / Пер. з латини О. Кислюк; авт. передм. В. Котусенко. К.: Основи, 2003. 796 с.

7. Гердер Й. Г. Мова і національна індивідуальність // Націоналізм: антологія; пер. з нім. Є. Поповича; упоряд.: О. Проценко, В. Лісовий. К.: Смолоскип, 2000. С. 37-45.

8. Донцов Д. Ідеологія «чинного націоналізму» // Націоналізм: антологія; упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. К.: Смолоскип, 2000. С. 188-196.

9. Донцов Д. Націоналізм. Вінниця: ДП «ДКФ», 2006. 236 с.

10. Донцов Д. Підстави нашої політики // Твори. Львів: Кальварія, 2001. Т. 1: Геополітичні та ідеологічні праці. С. 91-242.

11. Касьянов Г. В. Український націоналізм: проблема наукового переосмислення // Український історичний журнал. – 1998. – № 2. – С. 39-53.

12. Касьянов Г. В. Теорії нації та націоналізму: монографія. К.: Либідь, 1999. 352 с.

13. Колінгвуд, Робін Дж. Ідея історії / Пер. з англ. О. Мокровольський. К.: Основи, 1996. 615 с.

14. Кон Г. Західний і східний націоналізм / Г. Кон // Націоналізм: антологія; упоряд.: О. Проценко, В. Лісовий. К.: Смолоскип, 2000. С. 629-633.

15. Кузьмін О. С. Історичний процес: теорія та методологія дослідження. Житомир. держ. пед. ун-т ім. І. Франка. Житомир: М. Косенко, 2003. 187 с.

16. Кульчицький С. В. *Методологія і методика наукового дослідження: Матеріали до нормативного курсу*. К.: Ін-т історії України НАН України, 2003. 32 с
17. Лук'янець В. *Позитивізм // Філософський енциклопедичний словник / В. І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. Київ: Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України: Абрис, 2002. С. 492.*
18. *Позитивізм // Юридична енциклопедія: [у 6 т.] / ред. кол. Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) [та ін.] К.: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2002. Т. 4 : Н-П. С. 616.*
19. Св. Тома Аквінський. *Компендіум теології*. Інститут св. Томи Аквінського. Київ., 2011 р. Мова: білінгва 20лат./укр.
20. Святий Августин. *Сповідь / Перекл. з латини Юрія Мушака*. Видання третє. К.: Основи, 1999. 319 с.
21. Ситник О. М. (2017). *Дмитро Донцов як чільний ідеолог Українського визвольного руху першої половини ХХ століття. Східноєвропейський історичний вісник / [гол. ред. В. Ільницький; упор. В. Футала, М. Галів]. Дрогобич: Посвіт. Спеціальний випуск II. С. 16-25.*
22. Ситник О. М. *Духовність людини як визначальна цінність національної історіософії / О. М. Ситник // Людина в умовах мінливості соціокультурного простору: духовно-практичний вимір (Мелітополь, 3-4 червня 2016 р.) / Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2016 – . – Ч. 1: Концептуальні схеми руху особистості у смислових просторах самовизначення. – С. 174-178.*
23. Ситник О. *Ідеологія українського націоналізму на фоні європейських націоналістичних доктрин періоду 1920-1930-х років. Політичні перетворення в країнах Центральної та Східної Європи: історико-політичні, етнонаціональні, електоральні та державно-управлінські аспекти. Матеріали наукової конференції, присвяченої 30-річчю від дня утворення кафедри політології і державного управління ДВНЗ «Ужгородський*

національний університет» / За заг. ред. проф. М. М. Вегеша і Ю. О. Остапця. Ужгород: Видавництво ПП «АУТДОР-ШАРК», 2021. С. 14-24.

24. Ситник О. М. Криза сучасного глобалізованого світу в контексті відродження національного традиціоналізму / О. М. Ситник // Мультикультуралізм як політико-правове явище: виклики глобалізованого світу: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 29 січня 2016 р.) / За ред. М. П. Недюхи. – К.: ТОВ «Арт-технологія». – С. 122-129.

25. Ситник О. М. Парадигма української націоналістичної ідеології в контексті національно-визвольної боротьби першої половини ХХ-го та початку ХХІ-го століть. Дрогобицький краєзнавчий збірник / Гол. редкол. Л. Тимошенко, упоряд. і наук. ред. М. Галів, В. Ільницький. Спецвипуск II. Дрогобич: Посвіт, 2015. С. 348-357.

26. Ситник О. М. Постать Богдана Хмельницького як історіософське підґрунтя національно-патріотичного виховання студентської молоді. Версус. № 7. 2016. С. 56-60.

27. Ситник О. М. Прояви української характерології, ментальності в процесі розвитку національного самоусвідомлення в період пізнього Середньовіччя в Україні / О. М. Ситник // Наука. Релігія. Суспільство. – 2004. – № 3. – С. 88-91.

28. Fernand Braudel, A History of Civilizations, translated by Richard Mayne (New York: Penguin Books, 1993).

29. Fukuyama F. The end of history and the last man. 1992. 446 p.

30. Jaspers, Karl. General Psychopathology. 1997. Volumes 1 & 2. translated by J. Hoenig and Marian W. Hamilton. Baltimore and London: Johns Hopkins University Press.

31. Sytnyk O. M. Ukrainian-polish political relations in the context of opposing imperial encroachments from Russia. Chronology in the timeline of historical knowledge: collective monograph. Lviv-Toruń: Liha-Pres, 2019. С. 120–134. DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-138-4/120-134>

32. Sytnyk J., Sytnyk O. Ukrainian National Identity in Donetsk Region:

Problems and Development Trends from the End of the XIX – to the Beginning of the XXI Century. Culture and History. Vol. 1. No. 2. 2021. С. 31-38. DOI: <https://j.ideasspread.org/index.php/ch/article/view/853/809>

33. Toynbee, Arnold J. A Study of History. Saturday, October 23, 1993.
URL:
https://web.archive.org/web/20070616032525/http://nobsword.blogspot.com/1993_10_17_nobsword_archive.html

13. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Бібліотека ім. В. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
2. Бібліотека ім. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка. URL: <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
3. Електронний каталог бібліотеки МДПУ імені Богдана Хмельницького. URL: <http://ver.mdpu.org.ua>
4. Про науково-технічну інформацію: Закон України No 3322-ХІІ від 25.06.1993 р. Відомості Верховної Ради України. 1993. No 33. Ст. 345. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text>